

Överblick – Piratpartiet vill att:

Skyddet för grundlagarna stärks
Valsystemet reformeras och demokratiseras
Möjligheterna för direktdemokratiska förfaranden utvidgas
Offentlighetsprincipen förstärks

1. Inledning - Om demokratin

Demokratin har under de senaste århundradena växt fram som ett sätt att fatta beslut inom ett kollektiv med gemensamma intressen, där alla som berörs av besluten har någon form av inflytande över vilka beslut som fattas. Demokratin har på så sätt möjliggjort för oss att vara oense utan att spilla blod. Den har gett legitimitet till stiftade lagar genom att involvera medborgarna i den beslutsfattande processen. Alla ska ha möjlighet att yttra sina tankar, känslor, idéer och lösningar, och ha samma möjlighet att kritisera andras, i en miljö som uppmuntrar olikåttänkande och inte straffar den som vågar yttra sig. I en demokrati värnas allas möjlighet till deltagande.

En sund demokrati grundar sina beslut på relevant information och kunskap. Alla medborgare har därför i uppgift att verka för en samhällsdebatt där information sprids och diskuteras sakligt. Information som tas fram med hjälp av offentliga medel måste således vara fritt tillgänglig för alla att ta del av.

Piratpartiet vill genom reformer av valsystemet och reglerna för folkomröstningar stärka folkviljans roll i vår demokrati. Genom bättre skydd för grundlagarnas långsiktighet ser vi till att balansera folkviljans svängningar med ett långsiktigt uttryck för vilket samhälle vi vill leva i. Den offentliga makten ska utövas under lagen.

I en demokrati där makten utövas nära folket blir makthavarna mer lyhörda för medborgarnas behov och verklighet. Makt bör därför decentraliseras till lägsta möjliga politiska nivå, och där det är lämpligt, ges direkt till folket. 1. Skydd för grundlagarna

Grundlagarna utgör den sista barriären mot auktoritärt demokratiskt styre och garanterar ett långsiktigt förutsägbart samhälle. Ändringar av dessa får därför inte ske lättsamt och i synnerhet inte fort.

Idag kan grundlagsändringar drivas igenom via två riksdagsbeslut med ett val emellan. Det krävs endast en enkel majoritet av riksdagsledamöterna vid båda besluten. Ändringar av demokratins fundament och spelregler bör ha stöd av en större andel av de folkvalda, men även av folket, som bör involveras i denna process och få en chans att formellt uttrycka sin åsikt i frågan.

Därför vill vi att:

§1 Grundlagsändringar kräver riksdagsstöd som uppgår till 5/7 vid båda besluten; §2 Folkomröstning som hålls mellan de två riksdagsbesluten krävs för grundlagsändring. Detta krav kan uppnås antingen genom särskild folkomröstning eller separat valseedel i samband med ordinarie valdag. 2. Förbättrat folkstyre

I Sverige saknar folket direkt och formell politisk makt. Folkmakten realiserar abstrakt genom parlamentarismens riksdag. Rådgivande folkomröstningar är möjliga på lokal nivå ifall 10 procent av de röstberättigade i en kommun begär det, men omröstningen kan förhindras genom motstånd från 2/3 av folkvalda politiker i den beslutande församlingen, utan några egentliga grunder. Nationella folkomröstningar kan inte begäras och är endast rådgivande. Därför är de också sällsynta.

I en demokrati där den offentliga makten utgår från folket, ska folket kunna driva igenom sin vilja. Därför förespråkar vi pirater ökade möjligheter till direktdemokratiska förfaranden.

Därför vill vi:

§3 Möjliggöra genomförandet av bindande folkomröstningar på alla politiska nivåer; §4 Ta bort möjligheten för folkvalda församlingar att förhindra genomförandet av begärda folkomröstningar; §5 Att folkomröstningar är vilande tills lagrådet eller en eventuell konstitutionsdomstol har gett ett yttrande där de har redogjort att utfallet av folkomröstningen ifråga inte bryter mot grundlagen eller utgör dubbellaagstiftning; §6 Införa möjligheten att rangordna ens röst i samtliga folkomröstningar med fler än två alternativ; §7 Införa någon form av medborgarinitiativ på samtliga politiska nivåer. Dessa ska kunna resultera i motioner till relevant beslutsfattare eller folkomröstning. 3. Demokratiserat valförfarande

Dagens valsysteem gör det svårt för medborgarna att utkräva ansvar från valda politiker och få sina åsikter representerade, i synnerhet på nationell nivå. Eftersom väljarna främst röstar på ett helt parti kan det vara nästan omöjligt att rösta bort enskilda tveksamma kandidater, samtidigt som väljarna dessutom röstar på ett helt politiskt paket, snarare än att rösta på den politikern som bäst representerar deras åsikter och värderingar. Vi pirater anser att väljarna behöver förbättrade verktyg när de röstar, så valresultatet är mer nyanserat och bättre avspeglar medborgarnas vilja.

Utöver att utgöra en onödig belastning på statskassan och miljön har vårt valseedelssystem kritiserats av internationella valobservatörer och våra egna myndigheter. Avsaknaden av vissa partiets valseedlar i vallokaler skapar en felaktig illusion av vilka partier som ställer upp i valet. Detta är ett demokratiproblem som måste åtgärdas.

Politiken på regional och kommunal nivå har hamnat i skuggan av de nationella frågorna. Detta har gjort att de nationella frågorna har fått en förmåga att påverka det lokala valresultatet, och vice versa. Det är ett problem för den lokala demokratin.

Därför vill vi:

§8 Tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppgift att ta fram ett nytt valsysteem som ger väljarna möjlighet att visa preferens för en eller flera kandidater och partier, utan att behöva rösta taktiskt, genom till exempel condorcet-metoder för omröstningar; §9 Ge den ovannämnda parlamentariska kommittén i uppgift att ta fram en ny valseedel som är gemensam för alla partier; §10 Införa separata valdag för kommun- och

regionval; §11 Ge valmyndigheten i uppdrag att i samband med fastställandet av samtliga anmälda partier och kandidater inför ett val, ge utrymme för dem att presentera sin politik på valmyndighetens hemsida enligt en standardiserad mall.

1. Stärkt offentlighetsprincip

Medborgarna kan endast fatta sunda beslut och ta ställning till de beslut som tas om de är välinformerade. Information och kunskap gällande hur det offentliga verksamheten fungerar är en förutsättning för att kunna utvärdera den och åtgärda eventuella problem. Det offentliga måste därför verka för tillgängliggörandet av information, bland annat genom att kontinuerligt ompröva sekretessbedömningar och proaktivt publicera material fritt digitalt.

Därför vill vi:

§12 Att offentliga handlingar och data från myndigheter kontinuerligt publiceras i fria digitala format, tillgängliga över internet; §13 Offentlighetsprincipen ska gälla alla offentligt finansierade verksamheter, inklusive privata aktörer anlitade av det offentliga; §14 Att sekretessklassning ska begränsas, motiveras och beläggas med omprövningskrav vid ett specifikt framtida datum; §15 Ålägga myndigheterna att deras publicerade nyheter och handlingar ska följa fria och öppna standarder. 5. Införa en konstitutionsdomstol

En fungerande demokrati behöver en grundlagarnas väktare som kan stå emot tidsandans storm och verka långsiktigt i medborgarnas intresse. Denna uppgift har idag hamnat på lagrådets bord. De granskar viktiga lagförslag och skriver ett utlåtande där de bland annat bedömer om lagen är grundlagsvidrig. Lagrådet kan dock inte förhindra att riksdagen röstar igenom lagen och att den sedan träder i kraft.

I andra länder är det vanligt förekommande med en konstitutionsdomstol som skapar konstitutionella prejudikat och agerar som grundlagarnas beskyddare. Piratpartiet tror detta är en mer lämplig modell för hanteringen av konstitutionella frågor.

Därför vill vi:

§16 Etablera en konstitutionsdomstol i Sverige; §17 Utreda hur en juridisk nämnd som rekryterar domarna i denna domstol skulle kunna utformas för att säkra oberoende från regeringen. 6. Subsidiaritetsprincipen

Det kommunala självstyret kringskärs ofta av staten när den ger kommunerna allt större uppgifter och ställer högre krav på hur dessa ska genomföras. Piratpartiet tror beslut bör fattas på lägsta tillämpbara nivå.

Därför vill vi:

§18 Stärka det kommunala självstyret. 7. Bekämpa korruption

Korruption är ett problem i alla samhällen, även i Sverige. Vi har länge låtsas som om det inte är så utbrett som det är, genom att bland annat peka på Transparency Internationals korruptionsindex, som dock bara mäter upplevd korruption. När korruption väl uppdagas kallas det allt från svägerpolitik till inkompetens, men väldigt sällan för vad det är - nämligen just korruption. Piratpartiet ser skarpt på detta samhällsproblem, som bland annat yttrar sig i form av oegentliga anställningar, intressekonflikter vid myndighetsutövning eller beslutsfattande, missbruk av offentliga medel, maktmissbruk, fördelaktiga avtal med särskilda privata företag och försäljning av allmän egendom till närstående. För att enklare kunna granska när korruptionsinducerande situationer som intressekonflikter föreligger vore det av godo att öka insynen i ägandeförhållanden inom svenska företag.

Därför vill vi:

§19 Utreda hur ett öppet och transparent rekryteringssystem för det offentliga skulle kunna se ut; §20 Utreda hur offentlig upphandling skulle kunna bli en mer öppen och transparent process; §21 Öka transparensen och minska inverkan av pengar på den politiska processen, bland annat genom att inrätta ett öppet lobbyistregister i Sverige; §22 Kräva att aktiebolag rapporterar in ägarförhållanden genom ett standardiserat API för aktiebok hos Bolagsverket; §23 Att ett öppet och maskinläsligt register över ägande av svenska aktiebolag upprätthålls av Bolagsverket; §24 Att Bolagsverkets register över verkliga huvudmän görs tillgängligt utan krav på identifiering och i maskinläsligt format.